

[Madsen-Mygdal.]

dets Formand vil jo afgøre den Sag paa bedste Maade, hvis en Enke egner sig til at fortsætte, saa faar hun sikkert ogsaa Lov dertil, og hvis hun ikke egner sig, ja, saa er det jo bedst for alle Parter, at hun kommer ud.

Det lyder meget godt, men jeg tillader mig alligevel at være af den Opfattelse, at saa længe Fæsteren svarer, hvad han skal, saa bør det være ham og hans Hustru, der træffer Afgørelsen, og senere Enken alene. Der er aldeles ikke nogen som helst Grund til, at Jordlovsudvalget eller Landbrugsministeriet eller nogen anden Myndighed skal have med den Sag at bestille; saa længe Renter og Afdrag svares, bør det være en Ret og ikke en Naadessag, om Enken og Børnene kan blive i Fæstet, eller om de skal sættes ud.

Det er ikke noget helt ligegyldigt Spørgsmaal, det er et Spørgsmaal, der dog er livsvigtigt for den Familie, det drejer sig om, og det forekommer mig altsaa at være ganske ejendommeligt, at man fuldstændigt lader dette Spørgsmaal ligge, hvilket er ensbetydende med, at de efterladte staar retsløse overfor de jordejende Myndigheders velvise Beslutning.

Men Usikkerheden i hele dette Forhold fremtræder ikke blot ved Fæsterens Død, allerede medens han er i Live, er han anbragt under ganske de samme og lige saa usikre Forhold som dem, der herskede, før vi fik Forordningen af 1787.

Det hedder i § 12, som jeg med den højtærede Formands Tilladelse skal oplæse:

„Brugeren af en i Henhold til Lovens § 2, 1ste Stykke, 1ste og 2det Punktum, erhvervet Jordlod er forpligtet til at give den eller dem, som Landbrugsministeriet bemyndiger dertil, Adgang til at føre Tilsyn med, at de i Henhold til Loven paalagte Forpligtelser overholdes, og til at optage Syn over Ejendommen.

De herved forefundne Mangler ved Ejendommen eller dennes Drift er Brugeren pligtig at afhjælpe inden en af Landbrugsministeriet efter Indstilling af Synet nærmere fastsat Frist.

Landbrugsministeriet træffer Afgørelse af, hvorledes der i Medfør af Bestemmelserne i Skødet vil være at gaa frem mod Ejeren, hvis han misligholder de ham efter Loven paahvilende Forpligtelser.“

Altsaa, Ejeren, det vil sige Staten eller Kommunerne, forbeholder sig Ret til for sig alene, ikke ved uvildige Skønsmænd, der ogsaa kan repræsentere Fæsterens Interesser, men alene ved Ejeren's Skøns-

mænd at skønne over Mangler ved Ejendommen og Mangler ved Ejendommens Drift. Og hvis saadanne Mangler forefindes, hvad skal der saa ske? Ja, det afgøres ikke af en Domstol med eventuel Appel til en højere Domstol, det afgøres ikke ved et upartisk, sagkyndigt Skøn, men det afgøres alene af den nye Naadigherre, det vil sige den højtærede Landbrugsminister, og derefter har Fæsteren at rette sig selv om han Dagen efter staar paa Landevejen med Kone og Børn.

Med Hensyn til, hvad der skal ske med Fæstebruget — og der er jo her Tale om et Fæstebrug, hvor det gamle Tvangsfæste paa Ejendommen i Virkeligheden er indført, det fremgaar af Lovforslagets Bestemmelser, at det maa kun anvendes paa den bestemte Maade —, med Hensyn til hvad der skal ske med dette Fæstebrug, hvis Fæsteren dør, eller hvis han ønsker at sælge Bruget, er Lovforslagets Bestemmelser i høj Grad uklare, og jeg maa her udtale min Forundring over, at man har fordelt de herhenhørende vigtige Bestemmelser i to forskellige og hinanden delvis modsigende Paragraffer.

I § 6, der omhandler Byggelaanet, hedder det i sidste Stykke — jeg udbeder mig den højtærede Formands Tilladelse til at oplæse dette og enkelte andre Citater —:

„Overgaar Bruget til anden Mand, kan Staten helt eller delvis forlange indbetalt Forskellen mellem det Rentebeløb, der er betalt, og det, der vilde have været at betale, saafremt hele Statslaanet skulde have været forrentet. Saadan Indbetaling kan dog ikke kræves, naar Bruget overgaar fra Forældre til Børn“.

I sig selv er dette en højst mærkelig Bestemmelse, og jeg tør nok sige, at det er en Bestemmelse, der er uset i al tidligere Fæstelovgivning. Hvis en Fæster har laant 10 000 Kr. til Bygningernes Opførelse, saa fritages han for at svare $4\frac{1}{2}$ pCt. af $\frac{1}{10}$ eller 1 000 Kr., det vil sige, han faar et Statstilskud paa 45 Kr. om Aaret; men naar han en Gang vil sælge, paa Grund af Sygdom eller Alder eller af anden Grund — der kan jo være mange forskellige Grunde — eller overgaar til anden Livsstilling, eller hvis han dør, saa bliver det pludselig af den allerstørste Interesse for ham, om han har været saa lykkelig at faa Børn i sit Ægteskab, og om nogle af hans Efterkommere er villige til og egnede til at gaa ind i Fæsteforholdet efter ham!

Hvis han har været ugift, eller hvis hans Ægteskab har været barnløst, eller de Sønner, han har, er gaaet andre Veje, er blevet Snedkere, Malere, Lærere, eller hvad